

Research Article/ Araştırma Makalesi

Ebelik Öğrencilerinin Kesici-Delici Aletlerle Yaralanmaya İlişkin Deneyim ve Tutumlarının İncelenmesi

Examining the Attitudes and Experience of Sharp-Edged Medical Instruments of Injury of Midwifery

Didar AKMAZ¹, Keziban AMANAK¹, Nazlıcan TURHAN¹, Sündüz Özlem ALTINKAYA¹

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Aydın, Türkiye

ÖZ

Bu çalışma ebelik öğrencilerinin kesici-delici aletlerle yaralanmalarına ilişkin deneyim ve tutumlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma analitik-kesitsel olarak Türkiye'nin batısındaki bir üniversitenin Ebelik Bölümünde öğrenim gören 232 ebelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırma verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmada öğrencilerin sağlık çalışanlarının kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları 61,22±4,65 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları ile sınıf seviyesi ve kesici-delici aletle yaralanma sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuş olup öğrencilerin sınıf seviyesi ve kesici-delici aletle yaralanma sayısı arttıkça kesici-delici tıbbi aletleri daha güvenli olarak kullandıkları görülmüştür. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin bu konudaki tutumlarının geliştirilmesi için sürekli eğitim programları ile desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ebelik, öğrenci, tıbbi alet, yaralanma.

ABSTRACT

This study was carried out to investigate the experiences and attitudes of midwifery students regarding injuries with sharp instruments. The study was conducted analytically cross-sectionally with 232 midwifery students studying in the Midwifery Department of a university in western Turkey. The research data were collected with "Introductory Information Form" and "Attitude Scale of Health Care Workers to Safe Use of Sharp-Edged Medical Instrument". In the study, the mean score of the students' attitudes towards the safe use of sharps by health professionals was 61.22±4.65. A statistically significant relationship was found between the mean scores of the attitude scale for the safe use of sharps and the grade level and the number of injuries with sharps, and it was observed that the students used sharps more safely as the grade level and the number of injuries with sharps increased. According to the results of the research, it is recommended that students should be supported with continuous education programmes to improve their attitudes on this subject.

Keywords: Midwifery, student, medical device, injury.

1. Giriş

Sağlık hizmetleri, insan sağlığının korunması ve iyileştirilmesi misyonunu üstlenmiş, dinamik ve karmaşık bir alandır. Bu alanda görev yapan sağlık profesyonelleri, sundukları hayati hizmetler esnasında çeşitli mesleki risklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu risklerden biri de enfeksiyon bulaşma potansiyeli taşıyan kesici-delici aletlerle (iğneler, bisturiler, lansetler, sütür iğneleri vb.) meydana gelen yaralanmalardır (1). Kesici-delici alet yaralanmaları başta kan yoluyla bulaşan patojenler (hepatit B virüsü [HBV], hepatit C virüsü [HCV], insan immün yetmezlik virüsü [HIV]) olmak üzere çok sayıda enfeksiyonun sağlık çalışanlarına özellikle de prenatal bakım, doğum yönetimi, postnatal bakım ve yenidoğan bakımı gibi çeşitli uygulamalar sırasında anne ve bebek sağlığının korunması ve geliştirilmesinde temel bir role sahip olan ebeler ve ebelik öğrencilerine bulaşmasına neden olabilmektedir. Bu durum hem bireysel hem de toplumsal sağlık açısından önemli sonuçlar doğurabilmektedir (2,3). Doğumhanelerdeki acil ve yoğun çalışma koşulları, yenidoğan yoğun bakım ünitelerindeki hassas prosedürler ve öğrencilerin henüz gelişmekte olan klinik becerileri, ebelik öğrencilerini ve ebeleri kesici-delici alet yaralanmaları riski açısından özellikle savunmasız hale getirebilmektedir (4,5). Ebelik öğrencileri, eğitimlerinin önemli bir parçasını klinik uygulamalarda geçirmekte ve bu süreçte teorik bilgilerini pratiğe dökmetedirler. Ancak, bu uygulamalar sırasında deneyimsizlik, yeterli gözetim eksikliği veya beklenmedik durumlarla başa çıkmada zorlanma gibi nedenlerle kesici-delici alet yaralanmaları riskiyle karşı karşıya kalabilirler (6). Öğrencilerin bu konudaki bilgi düzeyleri, risk algıları ve güvenlik önlemlerine yönelik tutumları, yaralanma olasılıklarını doğrudan etkileyebilmektedir (7).

Mevcut araştırmalar, öğrenci ebelerin ve diğer sağlık öğrencilerinin kesici-delici alet yaralanmaları riskini yeterince önemsemediklerini ve evrensel güvenlik önlemlerine uyum konusunda eksiklikler gösterebildiklerini ortaya koymaktadır (4,8). Bu bağlamda, ebelik öğrencilerinin kesici-delici alet yaralanmalarına ilişkin deneyimlerinin ve tutumlarının kapsamlı bir şekilde incelenmesi, bu riskleri azaltmaya yönelik etkili stratejilerin geliştirilmesi için hayati bir öneme sahiptir. Öğrencilerin bilgi düzeylerinin belirlenmesi, risk algılarının anlaşılması, güvenlik önlemlerine uyum davranışlarının değerlendirilmesi ve eğitim ihtiyaçlarının saptanması, ebelik eğitim programlarının iyileştirilmesine ve güvenli klinik uygulama ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır (2, 9, 10).

Mevcut literatürde, hemşirelik öğrencileri ve diğer sağlık çalışanları üzerine kesici-delici alet yaralanması ile ilgili çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen, ebelik öğrencilerine odaklanan çalışmaların sayısı nispeten sınırlıdır (9-11). Oysa ki, ebelik mesleğinin kendine özgü dinamikleri ve risk faktörleri bulunmaktadır. Doğum süreçlerindeki

öngörülemeyen durumlar, yenidoğan bebeklerin hassasiyeti ve ebelik öğrencilerinin bu özel alandaki deneyim eksikliği, bu popülasyonun kesici delici alet yaralanması riskini ve bu riske yönelik tutumlarını farklı açılardan ele almayı gerektirmektedir (12-14).

Bu çalışmanın temel amacı, ebelik öğrencilerinin klinik uygulamaları sırasında kesici-delici aletlerle yaralanma deneyimlerini ve bu yaralanmalara yönelik bilgi düzeylerini ve tutumlarını kapsamlı bir şekilde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin kesici-delici alet yaralanma sıklığı, yaralanma nedenleri, yaralanma sonrası bildirim davranışları, güvenlik önlemlerine uyum düzeyleri ve bu konudaki eğitim ihtiyaçları değerlendirilecektir. Elde edilecek bulgular, ebelik eğitim müfredatının güncellenmesi, klinik uygulama ortamlarının güvenli hale getirilmesi ve öğrencilere yönelik kesici-delici alet yaralanmasını önleme programlarının geliştirilmesi için önemli kanıtlar sunacaktır.

Araştırma soruları;

1. Ebelik öğrencilerinin kesici delici alet yaralanmaları konusunda deneyimleri nelerdir?
2. Ebelik öğrencilerinin kesici delici aletlerle yaralanmaları konusundaki tutumları nasıldır?

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Çalışmanın Tipi

Analitik-kesitsel tipteki bu araştırma Türkiye'nin batısındaki bir üniversitenin Ebelik Bölümünde 2019-2020 eğitim öğretim yılı içerisinde, 15 Şubat-15 Mayıs 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2.2. Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, bölüme kayıtlı toplam 368 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem sayısı, evreni bilinen gruplarda örneklem belirleme formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama göre (evren = 368), %99 güven düzeyi esas alındığında, örnekleme alınması gereken en az öğrenci sayısı 188 olarak bulunmuştur. Ancak basit rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 18-30 yaş aralığındaki öğrencilerden veri toplama sırasında okulda bulunan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 232 öğrenci çalışmanın örneklemi oluşturmuştur.

2.3. Çalışmanın Dahil Edilme ve Dışlanma Kriterleri

Tanı almış herhangi bir ruhsal ya da iletişim problemi olan öğrenciler ile veri toplama formunu eksik dolduranlar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Öğrencilerde ruhsal hastalık varlığı, kendi beyanlarına göre değerlendirilmiş olup bu yönde bir bildirimde bulunan öğrenci olmamıştır.

2.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik verileri ile kesici-delici aletlerle yaşadıkları deneyimlere ilişkin bilgiler bağımsız değişkenleri, öğrencilerin Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ise bağımlı değişkeni oluşturmuştur.

2.5. Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Verilerin doğruluğunu sağlamak amacıyla, anket formu ön uygulama (pilot çalışma) ile test edilmiş; anlaşılmayan sorular belirlenip düzeltilmiştir. Araştırma verileri, temel ders saatlerinde, dersin ilk 15 dakikası içerisinde araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Anket formu anonim olarak uygulanmıştır.

2.6. Araştırmada Yanlılığın Önlenmesi

Araştırmacılar, veri toplama sürecinde katılımcılara yönlendirici ya da açıklayıcı ifadelerde bulunmamaya özen göstermiştir. Katılımcılara yanıtlarını özgürce verebilecekleri ve tüm bilgilerin gizli tutulacağı açıkça belirtilmiştir.

2.7. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve “Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği” ile öğrenci öz bildirimine dayalı olarak toplanmıştır.

2.7.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Bu form iki bölümden oluşmaktadır. *Demografik Bilgiler*; Bu bölümde yaş, sınıf, en son bitirilen okul, gelir düzeyi, şu anki ikamet yeri, en uzun ikamet yeri, aile tipi, kardeş sayısı ve ebelik bölümüne gönüllü olarak gelip gelmedikleri gibi sorular yer almaktadır. *Öğrencilerinin kesici-delici aletlerle yaralanmaya ilişkin deneyimlerine ilişkin bilgiler*: Bu bölüm öğrencilerin kesici-delici aletlerle yaralanma yaşayıp yaşamadığı ya da kaç defa

yaşadığı, yaralanma nedenleri, yaralanma sonrası raporlama durumu, Hepatit B aşılama durumu ve aşı sonrası tahlil yaptırma durumlarını sorgulayan sorulardan oluşmaktadır. Form ilgili literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır (15-18).

2.7.2. Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği

Uzunbayır ve ark. (2011) tarafından geliştirilmiş ve geçerlik güvenirliği yapılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlamasında Cronbach alfa değeri 0,80 olarak bulunmuştur. (19). Ölçekte; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tercihleri belirleyen 3 alt bölüm ve toplam 25 madde bulunmaktadır. Her soruya verilen yanıtlar toplamı, minimum 25 puan, maksimum 125 puan olmak üzere 1-5 puanlık Likert ölçeğine göre derecelendirilir. Ölçeğe ilişkin kesme puanı hesaplanmamıştır. Alınan toplam puanın yükselmesi kesici ve delici aletlerin güvenli kullanımını göstermektedir (7). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,77 olarak bulunmuştur.

2.8. İstatistiksel Analiz

Verilerin analizinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır. Katılımcıların özelliklerinin sunumunda tanımlayıcı analizler kullanılmıştır (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma). Araştırmada kullanılacak istatistiksel yöntemlerin seçimi için verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıkları Skewness ve Kurtosis değerleri ile belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeğinin güvenirlik değerlendirmesi için Cronbach alfa değeri hesaplanmıştır. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve sağlık çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile değerlendirilmiştir. Araştırmada istatistiksel önemlilik düzeyi $P < 0.05$ olarak alınmıştır.

2.9. Araştırma Etiği

Araştırma için ilgili kurumdan yazılı izin ve bir üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (No: 2019/043). Uygulama öncesinde öğrencilere çalışmanın amacı ve süreci hakkında bilgi verilmiş; gönüllülük esası, verilerin gizliliği ve çalışmadan istedikleri zaman çekilebilecekleri belirtilerek bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

2.10. Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları

Araştırmanın güçlü yönleri arasında, geniş örneklem büyüklüğü ile yüksek temsil-
liyet sağlanması, geçerli ve güvenilir ölçekler kullanılması, anketlerin anonim olması
sayesinde dürüst yanıtların teşvik edilmesi ve pilot uygulama ile ölçme aracının anlaşıl-
ırlılığının artırılması yer almaktadır. Ancak çalışmanın yalnızca bir üniversiteyle sınırlı
olması, verilerin öz-bildirim yoluyla toplanması ve katılımın gönüllülüğe dayanması,
genellenebilirlik ve yanlılık açısından bazı sınırlılıklar oluşturmuştur.

3.Bulgular

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin yaş ortalaması 20.86 ± 2.25 (min: 18, max: 28)'
dir. Öğrencilerin %62,1'i 21 yaş ve üstü, %26,8'i birinci sınıf, %44,0'ının geliri giderine
denk, %64,2'si yurttan yaşamakta, %42,2'si en uzun süre ilde yaşamış, %81,5'i çekirdek
aile yapısına sahip, %42,7'si bir kardeşe sahip, %80,6'sı bölüme isteyerek gelmiştir. Di-
ğer taraftan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi
Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırıl-
masında öğrencilerin sınıf seviyelerine paralel olarak ölçek puan ortalamalarının ista-
tistiksel açıdan anlamlı şekilde arttığı görülürken ($p < 0,05$); yaş, gelir durumu, yaşanılan
yer, en uzun süre yaşanılan yer, aile yapısı, kardeş sayısı ve bölüme isteyerek gelme gibi
özelliklerin ölçek puan ortalamalarını etkilemediği görülmüştür ($p > 0,05$).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve sağlık çalışanlarının kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=232)

Özellikler	Sayı (%)	Ort±SS	Test İstatistiği
Yaş			
18-20	88 (37,9)	62,53±3,75	t: 0.774
21 ve üstü	144 (62,1)	63,76±3,85	p: 0.856
Sınıf			
Bir	62 (26,8)	51,27±3,98	F: 0.110
İki	58 (25,0)	57,45±4,11	p: 0.032
Üç	56 (24,1)	64,22±5,29	
Dört	56 (24,1)	71,95±5,25	
Gelir			
Gelir giderden düşük	81(34,9)	63,15±2,25	F: 0.253
Gelir gidere denk	102(44,0)	64,74±6,01	p: 0.984
Gelir giderden yüksek	49(21,1)	64,27±4,19	
Yaşanılan yer			
Aile ile	32(13,8)	61,63±3,89	F: 0.965
Arkadaşı ile	51(22,0)	63,82±5,52	p: 0.745
Yurtta	149(64,2)	62,14±4,63	
En uzun yaşanılan yer			
İl	98(42,2)	66,78±5,95	F: 0.846
İlçe	80(34,5)	66,96±2,45	p: 0.967
Köy	54(23,3)	65,73±3,35	
Aile yapısı			
Çekirdek	189(81,5)	63,83±5,65	t: 0.846
Geniş	43(18,5)	62,19±4,53	p: 0.967
Kardeş sayısı			
Yok	15(6,5)	62,14±4,76	F: 0.689
Bir	99(42,7)	63,19±5,49	p: 0.752
İki	87(37,5)	61,76±4,37	
Üç ve üstü	31(13,3)	62,82±3,86	
Bölüme isteyerek gelme durumu			
Evet	187(80,6)	63,87±4,83	t: 0.881
Hayır	45(19,4)	63,94±4,95	p: 0.658

Araştırmada öğrencilerin hemen hemen yarısının kesici delici aletle yaralandığı (%49,6), bu yaralanmaların %74,7'sinin tedavi öncesi temiz aletle meydana geldiği ve çok az bir bölümün (%11,2) yaralanmayı rapor ettiği görülmüştür (Tablo 2).

Ayrıca öğrencilerinin kesici-delici aletlerle yaralanmaya ilişkin deneyimleri ile sağlık çalışanlarının kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasında; daha önceden kesici delici aletle yaralanan öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının yaralanma durumu yaşamayan öğrencilere göre istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı şekilde yüksek olduğu ($p < 0.05$), kesici delici aletle yaralanma nedeni ve yaralanmayı raporlama durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür ($p > 0,05$), (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin deneyimleri ve sağlık çalışanlarının kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=232)

Özellikler	Sayı (%)	Ort±SS	Test İstatistiği
Kesici-delici aletle yaralanma durumu			
Evet	115 (49,6)	70,11±5,78	t: 0.210
Hayır	120 (50,4)	59,36±4,16	p< 0.001
Kesici-delici aletle yaralanma nedeni (n=115)*			
Tedavi öncesi temiz aletle	86 (74,7)	63,96±3,73	F: 0.756
İlaç uygulaması sırasında	6 (5,3)	62,25±4,19	p: 0.687
Enjeksiyon/tedavi sonrasında iğne ucunu kapatırken	19 (16,5)	62,86±3,37	
İğneyi atık kutusuna atarken	4 (3,5)	62,78±3,89	
Kesici-delici aletle yaralanmayı raporlama (n=98)			
Evet	11(11,2)	60,75±3,21	t: 0.689
Hayır	87(88,8)	60,86±4,74	p: 0.647
Ölçek	Ort±SS (min-maks)		
Ölçek toplam	61,22±4,65 (25-92)		

* Birden fazla cevap verilmiştir.

4. Tartışma

Araştırmada öğrencilerin hemen hemen yarısının (%49,6) kesici delici aletle yaralanma durumunu yaşadıkları görülmüştür. Bu sonucun öğrencilerin deneyim eksikliğinden, yetersiz eğitim ve gözetimden, stresten, yoğun hasta sayısı ve iş yükünden, kişisel koruyucu ekipman eksikliği ya da uygun kullanılmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yapılan literatür taramasında kesici delici aletlerle yaralanma deneyimlerinin incelendiği hemşirelik öğrencileri ile yapılmış birçok çalışmaya ulaşılrken (4,18,20,21), özellikle ebellek öğrencilerinin deneyimlerinin sorgulandığı sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır (16,17). Bu sonuç literatürde yer alan konu hakkında ebellek öğrencileri ile yapılmış çalışma açığına dikkat çekmesi bakımından önemlidir. Diğer taraftan ebellek ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalar incelendiğinde konu hakkında farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Tural Büyük ve arkadaşları (2016) ebellek öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin %25'inin kesici ve delici aletlerle yaralanma durumunu yaşadığı, yine ebellek ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada bu oranın %43,6 olduğu bildirilmiştir (5,16). Ayrıca Doğru ve Akyol (2018) hemşirelik öğrencilerinin %31'nin, Jelly ve arkadaşları (2015) %39,7'sinin, Zhang ve arkadaşları (2018) %60,3'nün, Chunlan ve arkadaşları (2015) % 60,8'nin kesici delici aletlerle yaralanmaya maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (4,18,20,21). Çalışma sonuçlarındaki bu farklılıkların öğrencilerin konunun önemini yeterince farkında olmadıklarını, öğrencilerin kesici delici tıbbi aletlerle yaralanma durumunu yaşadıkları halde yaralanmayı önemsemedikleri

için belirtmemiş olabileceklerini düşündürmektedir. Bu yüzden konu hakkında daha fazla çalışma yapılması konunun netleşmesi bakımından önemlidir.

Bu çalışmada kesici delici aletlerle yaralanmaların büyük bir çoğunluğunun (%60,2) tedavi öncesi temiz bir aletle meydana geldiği görülmektedir. Menteşe ve Karaca (2021)'nin çalışmasında bu araştırma ile benzer şekilde yaralanmaların daha çok ilacı hazırlarken (%57,8) meydana geldiği, Karataş ve ark. (2016)'nin çalışmasında en sık olarak temiz aletle yaralanmaların yaşandığı belirtilmektedir (5,7). Bu sonucun öğrencilerin deneyim eksikliği ve stresli olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca literatürde birçok çalışmada temiz aletle yaralanmaların sık olarak yaşandığı bildirilmektedir (6,22,23). Diğer taraftan bu çalışmada öğrencilerin yaşamış oldukları kesici delici aletlerle yaralanma durumunun az bir bölümünün (%11,2) rapor edildiği görülmektedir. Yapılan literatür taramasında bizim çalışma sonucumuza benzer şekilde ülkemizde ve dünyada yaralanma durumunun raporlanma oranının düşük olduğu bildirilmektedir (4,5,7,18,20,23, 24).

Bu çalışmada öğrencilerin kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutum düzeyleri $61,22 \pm 4,65$ olarak belirlenirken; Menteşe ve Karaca (2021)'nin çalışmasında bu oran $114,33 \pm 8,83$, Soylu ve ark. (2021)'nin çalışmasında $61,72 \pm 11,38$ olarak bildirilmiştir (5,17) Literatürde ebelik öğrencilerinin kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutumlarının değerlendirildiği sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır ve bu çalışmaların sonuçları birbirinden oldukça farklıdır. Bu alanda ulaşılan mevcut çalışmaların (9-11) sayıca sınırlı olması, ayrıca elde edilen bulguların birbirleriyle çelişen ya da tutarsız sonuçlar içermesi, konunun henüz yeterince araştırılmadığını ve literatürde önemli boşlukların bulunduğunu göstermektedir. Bu durum, daha güvenilir, karşılaştırılabilir ve genellenebilir sonuçlara ulaşabilmek adına, farklı örneklemelerle ve çeşitli araştırma yöntemleriyle yürütülecek daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Araştırmada ayrıca öğrencilerin sınıf seviyesi ve yaralanma sayısı arttıkça kesici-delici tıbbi aletleri daha güvenli kullandıkları görülmüştür. Menteşe ve Karaca (2021)'nin çalışmasında sınıf seviyesi ile kesici-delici tıbbi aletleri daha güvenli kullanma durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bildirilmiştir (5). Ayrıca literatürde kesici-delici tıbbi aletleri daha güvenli kullanmayla ilişkili olarak en fazla yaralanmanın son sınıfta görüldüğü (18,25) belirtilmektedir. Diğer taraftan bu çalışmalardan elde edilen sonuçların aksine kesici delici aletlerle yaralanma durumunun alt sınıflarda daha fazla olduğunu gösteren çalışmalar (7,21) da mevcuttur. Bu durum öğrencilerin kötü deneyimlerden sonra kesici delici aletleri kullanırken daha dikkatli davrandıklarını düşündürmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada ebelik öğrencilerinin hemen hemen yarısının kesici-delici aletlerle yaralanma durumunu yaşadıkları, bu yaralanmaların büyük bir bölümünün tedavi öncesi temiz bir aletle meydana geldiği, öğrencilerin kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanabilme düzeylerinin düşük olduğu, öğrencilerin sınıf seviyesi ve yaralanma sayısı arttıkça kesici-delici tıbbi aletleri daha güvenli kullandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre öğrencilerin kesici-delici alet yaralanmalarının önlenmesi için, ebelik öğrencilerine yönelik hem teorik hem de uygulamalı eğitimlerin artırılması büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin enfeksiyon kontrolü, kişisel koruyucu ekipman kullanımı ve güvenli enjeksiyon teknikleri gibi konularda düzenli aralıklarla bilgilendirilmesi, farkındalık düzeylerini artıracaktır. Ayrıca, klinik uygulamalarda öğrencilere yeterli gözetim ve rehberlik sağlanmalı, güvenli çalışma ortamları oluşturulmalıdır. Eğitim müfredatına, kesici-delici alet yaralanmalarının riskleri ve korunma yollarını içeren özel modüllerin eklenmesi, klinik pratiğe başlamadan önce bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmalarını destekleyecektir. Kurumlar ise, güvenli atık imhası sistemlerini ve etkili bildirim mekanizmalarını geliştirerek olası yaralanma durumlarında öğrencilerin doğru yönlendirilmesini sağlamalıdır.

Teşekkür

Çalışmanın gerçekleştirilmesine katkı sunan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarların herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırma Desteği

Bu araştırmada herhangi bir kuruluştan özel bir destek alınmamıştır.

Yazarların Katkısı

Fikir/Kavram: D. Akmaz, K. Amanak, S.Ö. Altınkaya, N. Turhan; **Tasarım ve Dizayn:** K. Amanak; **Denetleme/ Danışmanlık:** K. Amanak, S.Ö. Altınkaya; **Kaynaklar:** D. Akmaz, N. Turhan; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** D. Akmaz, K. Amanak, N. Turhan; **Analiz ve/veya Yorum:** K. Amanak, S.Ö. Altınkaya, N. Turhan, D. Akmaz; **Literatür Taraması:** K. Amanak, S.Ö. Altınkaya, N. Turhan; **Yazı Yazan:** D. Akmaz, K. Amanak, S.Ö. Altınkaya, N. Turhan; **Eleştirel İnceleme:** K. Amanak, S.Ö. Altınkaya.

Kaynaklar

1. Kaya Ş, Baysal B, Eşkazan, AE, Çolak H. Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi sağlık çalışanlarında kesici delici alet yaralanmalarının değerlendirilmesi. *Viral Hepatit Dergisi* 2012; 18(3): 107-10.
2. Zhou M, Chen X, He L, et. al. Dual-Attitude Decision-Making Processes of Construction Worker Safety Behaviors: A Simulation-Based Approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022; 19(21):14413.
3. Cooke CE, Stephens JM. Clinical, economic, and humanistic burden of needlestick injuries in healthcare workers. *Medical devices (Auckland, N.Z.)* 2017; 10: 225–235
4. Zhang X, Chen Y, Li Y, et al. Needlestick and sharps injuries among nursing students in Nanjing, China. *Workplace Health Saf.* 2018;66(6):276-84.
5. Menteşe HÖ, Karaca A. Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Kesici-Delici Alet Yaralanmasına İlişkin Bilgi Düzeyleri. *Klinik Dergisi* 2021; 34(3): 156-63
6. Öztürk-Menteşe H, Karaca A. Knowledge levels of nursing and midwifery students on needlestick and sharp injuries. *Klinik Derg.* 2021;34(3):156-63.
7. Karataş B, Çelik SS, Koç A. Hemşirelik öğrencilerinin kesici-delici aletlerle yaralanmaya ilişkin bilgi düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi. *Bozok Tıp Dergisi* 2016;6(4), 21-9.
8. Prasuna J, Sharma R, Bhatt A, et al. Occurrence and knowledge about needle stick injury in nursing students. *Journal of Ayub Medical College, Abbottabad : JAMC* 2015; 27(2): 430–433.
9. Veronesi L, Giudice L, Agodi A, et al. A multicentre study on epidemiology and prevention of needle stick injuries among students of nursing schools. *Annali Di Igiene: Medicina Preventiva E Di Comunità* 2018; 30(5 Supple 2): 99–110.
10. Al Qadire M, Ballad CAC, Al Omari O. Prevalence, student nurses' knowledge and practices of needle stick injuries during clinical training: A cross-sectional survey. *BMC Nursing* 2021; 20(1): 187.
11. Askarian M, Malekmakan L, Memish ZA, et al. Prevalence of needle stick injuries among dental, nursing and midwifery students in Shiraz, Iran. *GMS Krankenhaushygiene Interdisziplinär* 2012; 7(1): Doc05.
12. Yeshitila M, Mengistie B, Demessie A, et al. Prevalence and associated factors of needle stick injury among nursing and midwifery students an Haramaya and Jigjiga University, Eastern Ethiopia. *Prim Health Care* 2015; 5(1): 1-6.
13. Xu X, Yin Y, Wang H , et al. (2022) Prevalence of needle-stick injury among nursing students: A systematic review and meta-analysis. *Front. Public Health*. 2022; 10:937887.
14. AmareTG, Tesfaye TT, Girmay B, et al. Exposure to occupational health hazards among nursing and midwifery students during clinical practice. *Risk management and healthcare policy* 2021; May 28:14:2211-2220.
15. Altıok M, Kuyurtar F, Karaçorlu S, Ersöz G, Erdoğan S. Sağlık Çalışanlarının Delici Kesici Aletlerle Yaralanma Deneyimleri ve Yaralanmaya Yönelik Alınan Önlemler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2009. 2(3), 70-9.
16. Tural Büyük E, Rızalar S, Yüksel P, Tetik Yüksel V. Öğrencilerin delici kesici aletlerle yaralanma deneyimleri ve bu konuda uygulama alanında yapılan eğitimin bilgi düzeylerine etkisi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016. 1(1), 167-178.
17. Soylu D, Soylu A, Tanrıverdi Ö, Tanrıverdi S, Aksu E. Öğrenci hemşirelerin kesici-delici tıbbi aletleri güvenli kullanımına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021. 12(2), 370-375.
18. Doğru BV, Akyol A. Hemşirelik öğrencilerinde kesici ve delici alet yaralanmalarının değerlendirilmesi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*. 2018;9(1):59-66.
19. Uzunbayır AN, Esen A. Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği. *Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği*. 3. EKMUD Bilimsel Platformu 1-5 Mart İstanbul, 2011.
20. Jelly P, Sharma R, Bhatt A, et al. Occurrence and knowledge about needle stick injury in nursing students. *J Ayub Med Coll Abbottabad*. 2015;27(2):430-3.
21. Chunlan L, Xiaoyan L, Yinghong Z, Yanxun L. Influencing factors for needlestick injuries in student nurses. *Zhonghua Lao Dong Wei Sheng Zhi Ye Bing Za Zhi*. 2015;33(7):528-31.

22. Cheung K, Ho SC, Ching SS, Chang KK. Analysis of needlestick injuries among nursing students in Hong Kong. *Accid Anal Prev.* 2010;42(50):1744-50.
23. Smith DR, Leggat PA. Needlestick and sharps injuries among nursing students. *J Adv Nurs.* 2005;51(5):449-55.
24. Shiao JS, Mclaws ML, Huang KY, Guo YL. Student nurses in Taiwan at high risk for needlestick injuries. *Ann Epidemiol.* 2002;12(3):197-201.
25. Souza-Borges FR, Ribeiro LA, Oliveira LC. Occupational exposures to body fluids and behaviors regarding their prevention and postexposure among medical and nursing students at a Brazilian public university. *Rev Inst Med Trop Sao Paulo.* 2014; 56(2):157-63.